Eigen schuld dikke bult?

Met grote belangstelling hebben wij vanuit de PvdA Lingewaard de begroting tegemoet gezien.

En naar allerwaarschijnlijkheid is het uw raad opgevallen dat de moties en amendementen vanuit onze partij zich alleen richten op het sociaal domein en dan slechts op een specifiek deel van het sociaal domein. Dat is niet zomaar, en daar kom ik dan ook straks op terug.

Maar, voorzitter, laat ik beginnen met wat ons opviel in de begroting. Het is al aangegeven op de Politieke Avond, er komen ingewikkelde tijden aan. In dat licht is het mooi dat we, zeker als je het besluit over de septembercirculaire ook leest, de komende jaren een sluitende begroting hebben. Maar daarmee zijn we er nog niet. Want bij de financiële kerngetallen, pagina 74, lezen we ook dat we niet of nauwelijks ruimte hebben om nieuwe investeringen te doen.

Dat betekent dat we keuzes moeten maken, nu al. Want er ligt een ambitieus programma, in ons coalitieakkoord gevat. Een programma om onze gemeente samen toekomstbestendig te maken. Voor sommige investeringen is in de begroting al geld gereserveerd, maar niet voor alle. En – denk aan het IHP – ook niet voor alle voldoende. We worden immers geconfronteerd met hoge inflatiecijfers.

Eigenlijk kunnen we dus alleen investeren door keuzes te maken, door dingen niet te doen, geld vrij te maken voor dingen die we wél gaan doen. De juiste keuzes maken voor de wereld van morgen, weloverwogen en in alle rust. We weten ons bovendien geconfronteerd met een hoge inflatie op projecten waar we als raad al toestemming voor hebben gegeven en waarvan de kosten wellicht veel hoger uit zullen vallen dan we nu verwachten. In hoeverre kunnen we daar richting toekomst invloed op hebben of dit betrekken bij het maken van keuzes? Niemand heeft spreekwoordelijk een glazen bol. Maar dit vraagt wel om voorzichtige daadkracht, voorzitter. Daadkracht omdat we aan de slag moeten, voorzichtigheid omdat het niet of niet meer doen van dingen ook onze inwoners raakt.

Ook het college heeft dit, zo lezen we in de aanbiedingsbrief, gezien. Juist daarom kunnen we de begroting steunen, waarbij we via een aantal moties aandacht vragen voor een enorme uitdaging. Een uitdaging die we alleen samen kunnen aangaan.

Zoals wij als gemeente niet hebben kunnen voorzien wat de coronacrises en daarna de huidige klimaat-energie-koopkracht- crises zou doen met de begroting voor de komende jaren is het voor gezinnen die balanceren op een dunne draad tussen wel of geen rekeningen betalen ook iets wat hen overkwam. Vaak wordt gedacht bij mensen met schulden, eigen schuld dikke bult. Maar die gedachte gaat niet op, voorzitter. Een life-event als een scheiding of het overlijden van een partner zijn vaak oorzaken om in armoede te geraken. Net als het verliezen van gezondheid door een chronische ziekte of een progressieve aandoening die vaak ook verlies van inkomen betekend.

Weten we bovendien als gemeente iedereen te vinden? Denk alleen al aan het gegeven dat voor10% van alle inwoners van Lingewaard geldt, dat de tegemoetkoming Energiearmoede is toegekend, terwijl slechts 5% van de Meedoen regeling zoals wij deze nu kennen gebruik maakt. Kennelijk is er een groep die wel recht zou hebben op de meedoen regeling die er nu geen gebruik van maakt.

Armoede maakt ziek. Uit onderzoek door Maria van de Muijsenbergh, hoogleraar aan de Radboud Universiteit, blijkt, dat mensen die in armoede leven 6 jaar eerder dood gaan. Gemiddeld twintig jaar eerder worden zij getroffen door welvaartsziekten als ziekte aan hart- en bloedvaten, COPD, Diabetes en Alzheimer. Nog los van psychische problemen die aantoonbaar worden veroorzaakt door geldstress. Kansenongelijkheid werkt bovendien door in volgende generaties. Ook de kinderen van mensen met geldzorgen ervaren eerder psychische klachten en presteren minder goed op school. Bewezen is dat mensen die grote financiële problemen hebben niet in staat zijn keuzes te maken die voor de langere termijn verstandig zijn. In plaats daarvan vullen zij het ene gat met het andere. En dat komt niet omdat het domme mensen zijn. Uit onderzoek blijkt dat het IQ van mensen in structurele armoede en schulden daalt. Inwoners die in armoede leven en mensen met geldzorgen trekken zich daarnaast ook vaker terug uit het openbaar leven, zijn leven in isolement, zijn eenzaam en hebben een kleiner netwerk.

Met de huidige koopkracht crises en de hogere energierekeningen dreigen ook de inwoners met een inkomen tussen minima en modaal door het ijs te zakken. Een bestedingspatroon aanpassen aan een nieuwe werkelijkheid is voor velen ingewikkeld. Investeren in preventie op dit onderwerp loont dan ook in meerdere opzichten de moeite. Als we niet nu investeren in bestaanszekerheid voor onze inwoners, binnen de grenzen van onze eigen mogelijkheden als gemeente, dan zullen de gevolgen daarvan de komende jaren steeds zichtbaarder worden. Daarom betalen we liever nu de rekening om mensen te helpen erger te voorkomen, dan straks met spijt terug te kijken. Daarom

dienen we samen met verschillende partijen een aantal moties is, die op de Politieke Avond uitvoerig zijn besproken.

Voorzitter. Juist in ingewikkelde tijden is het belangrijk dat mensen kunnen rekenen op een lokale overheid die bereid is de helpende hand uit te steken. Als PvdA herkennen we die ambitie gelukkig ook in deze begroting. Juist daarom zullen we ook het komende jaar elk voorstel kritisch wegen om te zien of dit besluit of deze investering de lokale overheid die er is voor en door ons allemaal weer een stapje dichterbij brengt.